DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

QVODLIBETARIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA IN SCHOLIS MEDICORVM DIE IOVIS XIII. FEBRVARIJ.

M. GABRIELE DACQVET Doctore Medico Præſide.

Nocetne Fœcunditati Aquarum Metallicarum Potus?

QVOD ſint durentque mixta; vivant, alantur, augeſcant, generentque plantæ; ampliore quinetiam ac meliore vitæ ſorte moveantur ac ſentiant animalia, id certè multò maximum inſito, naturali, proprioque humido debent, cuius arctiore nexu ſtant modò teneturque caduca cuncta. Hinc quippe de rudi & indigeſta mole formam cepit mirâ rerum varietate exornatum corpus Vniverſitatis, ejuſque gratiâ hôcce velut adhibitô Feciali amicitus convenere, odijs cæteroquin exercita immortalibus Elementa: ſic ad cuiuſque mixti modum commenſumque comparata atque invicem commiſſa ſingularem humore vel abundant, vel nequeunt carere. Igni ſiquidem reliquorum Domino pabulum is ſimul & frænum; almæ Telluri vinculum & penum: illius glutinô cohæret & corporata ſolidatur, huius fertilis vbere impatiens novalium indefeſſa ſemper & vbique parturit: nihil proinde igne terrâve genitum primigenio humore vacat, eodem defectum deſtitutumve protinus laborat naturamque exuit. Foſſilibus quidem & metallis immitis ille, peregrino vapore halituque noxio inquinatus; viventibus caſtigatior, laboratior maximè animantium genti præ ſtirpibus; vni homini dote ſummâ præcipuus, vberrimus; ſingulis ad vitæ ſuſtinendæ demenſum vireſque focillandas, communi mortalis naturæ excidiô & lege dictâ, in dies conſumendus, augendus nemini, aut reparandus; non optimô alimentô, nedum impoſtoris Paracelſi quintâ eſſentiâ foliorum Dauræ, vel Cedrinô oleô cerebroſi Vanhelmontij; æruſcatorumve Chimicorum mendacijs impudentibus nobilitatô aurô potabili. Ecquid enim ſolidô diſparata Naturæ divortiô foſſilia & metalla habitura tandem cum vita commercij? vt huius bonis, illius ingratijs, arcanâ & magiſtrâ arte per ignem induſtriè translatâ, novô more ſeſe adoptent: in vna gratioſi illius humidi ſolidis primùm diviſa partibus menſura, vnus, par nemini, vitæ modus, ſobolis cenſus.

VIVENTIS ſpes ſorſque prima & vltima fœcunditas, plantis præſertim, ordinique animantium aquatilium vniverſo præcoci frugique laſciviâ, homini ſerâ & parcâ, ejuſdem cum vita fundi & glebæ vſuraria precariò venit. Fœminam quàm marem pejùs illa & maturiùs excipit, mulcat, deſerit; geniali victu quàm accuratô & emendatô; gelida ſub Arcto quàm ad Nilum; Cœlô aquiloniô, aut ſiticuloſo ſub Cane, quàm liquidis eblanditô Favonijs; bilioſô, pituitoſô, melancholicô ſuperante ſuccô ſerôve, quàm ſanguine, cuius vnius ſinceri & integri ſtatâ ac tempeſtivâ alluvione, æſtuque locis exundantibus irrigua & emollita Veneris arua placitô rigidi vomeris ictu demum ſubarata fœcundantur proventu reſtibili; ejuſdem paupertate aut vitiô occidit ſpes generis. Tum ſcilicet de cæterô bene nata ſterileſcunt, inani hauſtu Veneris compagibus hæret mulier, hujuſque ſudorem exercita potat; famelicus & vagus fluctuat incertis erroribus vterus, nec purâ libidine turget; ſæpicule malè feriatus oſcitat, & quod ægrè immuſit ſemen corrumpit de facili, vel bonæ frugi conditum mox eliminat, nec ſinit viveſcere; vel laboratum fœtum abortione perdit annona durior. Modò ſtrigoſus aridâque ſiti hiulcus carbunculatur; modò iugi fluore lacrymoſus emucidusque permadeſcit; modò perverſô oſtiô ſulci rectâ regione vomerem eijcit, ictumque provolantis ſeminis etiam invitus declinat; modò obſignatâ naturâ nil datur fruendum, eamque non emicat in partem vis ſanguinis, vbi ſcirrho occalluit. At ſontica planè, nullaque gravior oblæſæ vel emortuæ fœcunditatis cauſa, præ ſicca intemperie: ſeu totius illa ſit, ſeu membra voluptatis, caloris frigoriſve comes ſolùm occupet; eadem vtrinque nexos manet injuria, quanquam hâc illa grandior. Hinc Tauræ, viraginis ſementis infrugifera pœnitenda colono. Hinc fœcundum nihil niſi harmoniâ ſponſæ Veneris compare jugô. Illam proinde experiuntur iratam ante Naturâ dejuncti, quàm lege vſque conjuges, niſi annorum vindicta nodum ſolverit; vel diſpar alter reconciliaverit torus; aut vitium, Naturæ ſtudijs æquior Medicina redemerit.

SINE Aqua nec corpus vlli viventium, nec vlla cibi virtus poteſt naſci, nec tueri, nec parari; nullis licet pro alimento, gratuita omnibus medicina, ſanis, cauſarijs, ægrotantibus; potu, fotu, inſeſſu, vel crebrô ictu ab alto infuſa, receptiſſimô quidem vſu abuſuque, cuius idoneus & iuſtus arbiter conſideratus Medicus vnus eſto, ipſa cui potior Marciâ & Virgine veniet optima quæ horaria, ſudô cœlô, dubiôve, proceloſô, vel tonitru iactúque fulminum obmurmurante æthere pluit: animam nempe inde hauriunt vitalem plantæ, ac quicquid opum terra fundit, pulchrè fœnerato hujus beneficio redit. Proxima, ſed minor dotibus, puri vivique fluminis arenoſô alveô ad Orientem placidè decurrentis; deterior è fonte manans, defoſsô vel hauſta puteô, ni gravem hypochondrijs, extis indomitam, mora, inſolatus, agitatio caſtigaverit: ejuſdem claſſis ciſternina, pluvialis gratiam conditione perdidit; reſes de lacunis ſtagniſque torpentibus, vitium quod cepit facit; gutturoſis Æquiculis totique Medullorum genti tumore ſe prodit vernaculô de nive & glacie pota; ſtrumoſis Iberis accuſat tyrannidem gelidi frigoris. Bonitatem fruſtra lance exploraveris; nullius ſit admiſſæ conſcia peregrinitatis, ſalivam nec moveat, feriatve nares. Hæc temperati frigoris, ſiue egelida, cæcô igne æſtuantibus interaneis pro libramento, ſtomachum recreat languentem, ſomni conciliatrix, fœcundæ Veneris ſoſpita, Theſpiâ fidelior conceptum mulieribus repræſentat, avidi caloris moratur ruinam, tabidos, hecticos, reddit habitiores, remediô febri præſentariô, ſanguinis vndecunque fluentis, vacuationis cholericæ impetum comprimit & ſiſtit, profugum eadem revocat animô linquente calorem, rigorem ſoluit tetani: decocta capitis mulcet dolores, obſtructa reſerat; affuſa tepida fractis, luxatis, vlceribus, contractis artubus & reſolutis amica: dura emollit, denſa aperit, laxat tenſa, craſſa digerit, pigram maturat ſuppurationem, & quod omnem hôc æui paginam implet medendo, vetere innocentique vſu pro mochlico ſola ſatis eſt emetico.

AT totô ſuô degeneres Elementô quæ de foſſilibus & metallis terris penè omnibus emicant Aquæ, Naturæ & Vitæ inimiciſſimæ: percoctæ illæ ignibus ſuppoſitis, quos pluribus locis terra opertos alit fovetque gremio; nullæ ideo frigidæ, æſtuoſæ omnes, egelidæ, tepidæ, calidæ, fervidæ, & quod maleficij caput eſt, ſiccandi efficacitate inemendabili: neque vnius omnes noxæ, quia nec mixturæ, quam vnus ſine lege caſus nulli imitabilis arti variè temperat pro ingenio ſoli quô viam inveniunt & quærunt: aliam enim atque aliam venis in diem alternantibus ſollicitant & parant (ne ex deſtinato hominum cauſâ putes ſimiliter mixtas quotidie erumpere) ſive in tranſcurſu foſſilia & metalla ſua illis vitia affricent; ſeu obviô fœtæ halitu vel tetrô infectæ vapore, aut ſitu ſucci nequioris de terræ barathris exſpirantis; ſive lethiferis ſtirpibus venenatæ venenent. Inſidioſâ namque plures conditione ori acceptiſſimæ, oculis blandiuntur, nullâ deterrent qualitate, nullô odore ſuſpectæ, qualia magnorum artificum venena quæ deprehendi niſi famoſâ morte non poſſunt. Tales Stygis Arcadicæ, Neptunij fontis, Alpium Cottiarum, Tilphoſſæ fatalis Tireſiæ: ſolô etiam halitu homicidæ Ioniæ: laviſſe in Chroſſo fuit exitiale. Quæ puris intepuere ignibus medicamentoſæ qualitatis nudæ, inventu rariſſimæ; tales Pergami in Allianis; ac ſupplente veterum induſtriâ, ſuis cum æſtuarijs, miliarijs, draconibus magnificô ſumptu extructæ Thermæ. Neque protinus innocuæ quæ dulces, Chia rea emotæ mentis; ſumma Achillæi fontis lympha dulcis, ima ſalſa; Albaque trans Anienem aqua horrore primùm frigidô ſubeuntes afficit, mox ignei medicamenti modò fervefacit: adeo proclive, etiam eruditis ſenſibus, falli judiciô & fallere. Numerô vſque ſuperant quæ alienô guſtu, acidô, auſterô, ſalſuginoſô, amarô, ſe produnt & probant medicatæ virtutis, vt fere promiſcuæ & ambiguæ omnes gentis. Auri, Argenti, Æris, Ferri, Stanni, Plumbi, Stibij, Aluminis, Sulphuris, Bituminis, Nitri, Salis, Chalcanthi, Chalcitidis, Chryſocollæ, Sandarachæ, Hydrargyri, Auripigmenti, Arſenici calentes venas quum permeant, horum vires & virus inſimul concipiunt, recentique medentum auſu potæ, teneris condunt clanculùmque inurunt viſceribus.

SVO proinde meritô damnata Veteribus illa Medicina quæ nullô diſcrimine Aquarum vtitur perfugio. Hæc nempe vltima inofficioſæ ac pauperculæ ſuæ artis naufragis tabula, quâ ſe jugibus querelis vt ſubducant laborantium, confeſtim aquatum ire jubent: quando non eſt ampliùs in metu tentare ac periclitari valetudinem ignotis nocentibuſque remedijs. Ecce ruditatis temeritatiſque inſtructi viaticô, denſô examine ad nundinas Aquarias vndelibet convolant animas negotiaturi anniverſarij errones Mendici: domi etiam, bene multum vectigali inter Idiotarum greges operæ ac mixturæ ſecretioris aucupiô, cauponantur factitias, jamque oppidô populari veſanæ novitatis morbô, *Incorruptibiles* illæ pro panchreſto Barbareau diunt: fugit ſcilicet pocillatorem & bibentem, quantùm interſit aquis immergi vel potari metallicis. Calidarum ſponte naſcentium priſci laudavere balnea, diſcretô vſu nocumenta revelarunt. Dulcium, nitroſarum, ſulphurearum, bituminoſarum naturales Thermas indulſere hydropicis, paralyticis, arthriticis, iſchiadicis, neuricis, tremulis, fruſtratâ alimoniâ maceſcentibus, palpitationi cordis, ſtrumis, ejuſdemque indolis ſcirrhoſis tumoribus diſcutiendis, ſterilibus naturâ frigidis, denſi durique habitus, præhumidis, mucô & crudiore excrementô ſucque deque perfluentibus. Tales noſtrates Borboniæ, præ quibus non eſt quod alias peregrè requiras, Leſbonque naviges aut Mitylenem. Earundem balneo, nedum potu, ijdem interdixere præcalidis, bilioſis, flagrantibus vitæ & naturæ laribus, arctiore vitalium tabulatô, ſuſpirioſis, phthiſicis, hæmoptoïcis, ſtranguirioſis, calculoſis, caput lateráve dolentibus, epilepticis, vertiginoſis, veternoſis, hyſtericis, febrientibus. Nec minor ab auſteris ferrugineis, aluminoſis, inſipidis ſtibiatis, mercurialibus, acidis chalcanthoſis, ſed occultior ſegniorque pernicies, ſecutâ exinde perirrhœâ aut diarrhœâ nulli beneficâ. An parciturae illæ membris mollioribus quæ ferrum exedunt rubigine? æs in æruginem, plumbum in ceruſſam ſoluunt; ſata, ſtirpes ſolum lambendo enecant. Vel obſtructis reſerandis, craſſis tenuandis, eliquandis, deturbandis commodæ, quæ incilia niloſque tophaceâ, pumicoſâ, ſiliceâ, rubiginoſâ ſuperinductâ loricâ muniunt & coanguſtant; nec eôdem quô tubulos oblimant & incruſtant tectoriô, exiles venas, impeditoſque meatus corporis, & cæca viſcerum ſpiramenta infarcient oblinentque, nullô ſubinde diaphoreticô, polychreſtô, mochlicô, mercuriô, ſale, ſulphure, crocô, pulvere, nullâ tincturâ relinenda. Ita Naturæ & Vitæ bonis brevi decoquitur, maturantur fata, damnaturque annis ſterilibus votiva fœcunditas. Ecquid enim proli factura reliqui lignea & muriatica mulier hauſtu juſſa agoniſticô ſiccare ſolidô menſe infœcundos calices aquarum Borboniarum, Spadenſium, Pugenſium, Forgenſium, San Mionenſium, Vicenſium, Reginæarum, quas ne ſummis labris bruta delibaverint. De Pyrrha potiùs, Aphrodiſio, Oeta, Tarrha, Selemno, Sybari bibiſſe credas, ac funeratâ fœcunditate atrô die Veneri parentaſſe. Gratijs dabitur ſi hæc illam modò emaſculaverit. Verbô expediam, quantùm biberit, tantùm vitæ prolique ſubductum.

Ergo nocet Fœcunditati Aquarum Metallicarum potus.

DOMINI DOCTORES DISPVTATVRI.

M. Petrus le Large Primarius Reginæ Luſitanorum Medicus.
M. Antonius Ioannes Morand.
M. Michael Denyau Profeſ. Reg.
M. Ægidus le Bel.
M. Abrahamus Theuart.
M. Nicolas Lienard.
M. Stephanus le Gaigneur.
M. Petrus Bourdelot.
M. Carolus le Breton.

Proponebat Lutetiæ PETRVS YVELIN [illegible] DC. LXX